2022.063

Archeologienota Roeselare Moorseelsesteenweg 136

Programma van Maatregelen

Bert ACKE en Maarten BRACKE

19-5-2022

1. Gemotiveerd advies

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor het verkavelen van gronden te Rumbeke Moorseelsesteenweg 136 (deelgemeente van Roeselare, provincie West-Vlaanderen), waarbij de oppervlakte van de te verkavelen percelen 3000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het terrein, 5357m² groot, heeft een rechthoekige vorm en grenst in het oosten aan de Moorseelsesteenweg. Het terrein is onbebouwd en volledig in gebruik als landbouwgrond. Het is gelegen ten zuiden van woning Moorseelsestraat 136 en ten noorden van woning Moorseelsestraat 150. Tussen woning nr. 136 en het plangebied is een bovengrondse hoogspanningsleiding aanwezig.

Het plangebied situeert zich in een landelijke omgeving in het zuiden van Rumbeke, meer dan 3km ten zuiden van de dorpskern die vergroeid is met de stedelijke agglomeratie van Roeselare. Op de Ferrariskaart uit ca. 1777 is het plangebied onbebouwd en reeds in gebruik als landbouwgrond. Net ten zuiden worden enkele gebouwen aangeduid, de Moorseelsesteenweg is reeds aanwezig. Deze situatie is ook op de 19de- en 20ste-eeuwse kaarten en de recentere luchtfoto's te zien is. Sinds ca. 250 jaar hebben er zich dus geen grootschalige bodemingrepen voorgedaan op het terrein, dat op heden nog steeds als akker in gebruik is. De bebouwing op het perceel net ten zuiden van het plangebied werd enkele jaren geleden afgebroken.

Doorheen het zuidelijke deel van Rumbeke loopt een west-oost georiënteerde rug, die ten zuiden van het plangebied een kleine uitloper heeft naar het noorden. Het terrein bevindt zich net onderaan de noordflank van deze uitloper. Het plangebied vertoont een geleidelijk dalend verloop van zuid (+26,90m TAW) naar noord (+25,90m TAW). In de directe nabijheid zijn geen natuurlijke waterlopen aanwezig. Ca. 750m ten westen loopt de Godelievebeek, ca. 750m ten oosten de Lakkaartsbeek; deze monden noordwaarts uit in de Babilliebeek, die op zijn beurt ten oosten van de dorspkern van Rumbeke in de Mandel loopt. Op het terrein kan een matig natte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont verwacht worden, mogelijk met klei op geringe of matige diepte.

Op archeologisch vlak is de omgeving van het plangebied zo goed als ongekend. De enige relevante gekende vindplaatsen bevinden zich op ruime afstand ten noorden, en toonden zowel bewoning uit de Romeinse en middeleeuwse periode aan, als begraving uit de Romeinse periode en ambachtelijke activiteiten (houtskoolmeilers) uit de ijzertijd.

Op basis van bovenstaande gegevens kan aan het plangebied een gemiddelde verwachting toegekend worden voor het aantreffen van sites met grondsporen uit diverse periodes. Het terrein heeft geen verhoogd potentieel voor in situ bewaring van steentijd artefactensites, daarvoor zijn de landschappelijke (te veraf van een natuurlijke waterbron) en bodemkundige eigenschappen niet gunstig. Het ontbreken van grootschalige bodemingrepen sinds eind 18de eeuw laat toe te veronderstellen dat eventueel aanwezige archeologische sites een goede bewaring kunnen kennen.

Het terrein wordt bouwrijp gemaakt en verkaveld in 5 bouwloten. Op elk lot wordt een vrijstaande woning gebouwd, met errond een tuin. Er wordt geen nieuwe wegenis aangelegd, de woningen hebben uitweg naar de Moorseelsesteenweg in het oosten. Er zullen aanzienlijke bodemingrepen plaatsvinden op het terrein (bouwrijp maken, nutsleidingen, funderingen, werfverkeer, tuinaanleg,…). Aangezien het dossier een verkaveling betreft, moet rekening gehouden worden met een maximale bodemverstoring ter hoogte van de totale oppervlakte van de bouwloten. Er wordt opgemerkt dat het noordelijke deel van bouwlot 5 binnen het magnetisch veld is gelegen van de daar aanwezige hoogspanningsleiding; voor werken in de hoogte in deze zone gelden veiligheidsrestricties.

Het plangebied kent een gemiddelde archeologische verwachting, maar op basis van enkel het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site echter niet aangetoond worden. De geplande werken zijn van die aard dat eventueel aanwezig archeologisch erfgoed bedreigd wordt. Een verder vooronderzoek kan relevante kennisvermeerdering genereren voor de algemene ontwikkelingsgeschiedenis van deze regio, waarover archeologisch nog niet veel is gekend. Dit verder vooronderzoek dient te gebeuren in uitgesteld traject, na het verkrijgen van de vergunning.

Het verder vooronderzoek bestaat uit een proefsleuvenonderzoek. De modaliteiten van het verder vooronderzoek worden hieronder behandeld.

2. Administratieve gegevens en afbakening

Locatiegegevens: West-Vlaanderen, Roeselare (Rumbeke), Moorseelsesteenweg 136

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 63683,28 en Y: 177740,33; X: 63928,35 en Y: 177857,69

Oppervlakte plangebied: 5357m²

Kadastergegevens: Roeselare, Afdeling 7 Rumbeke Afdeling 1, Sectie C, perceel 462D (partim)

Het volledige plangebied komt in aanmerking voor verder vooronderzoek, met volgende opmerkingen: er worden in deze fase van het archeologietraject geen graafwerkzaamheden uitgevoerd in de noordoostelijke hoek van het terrein, binnen het magnetisch veld van de hoogspanningsleiding.

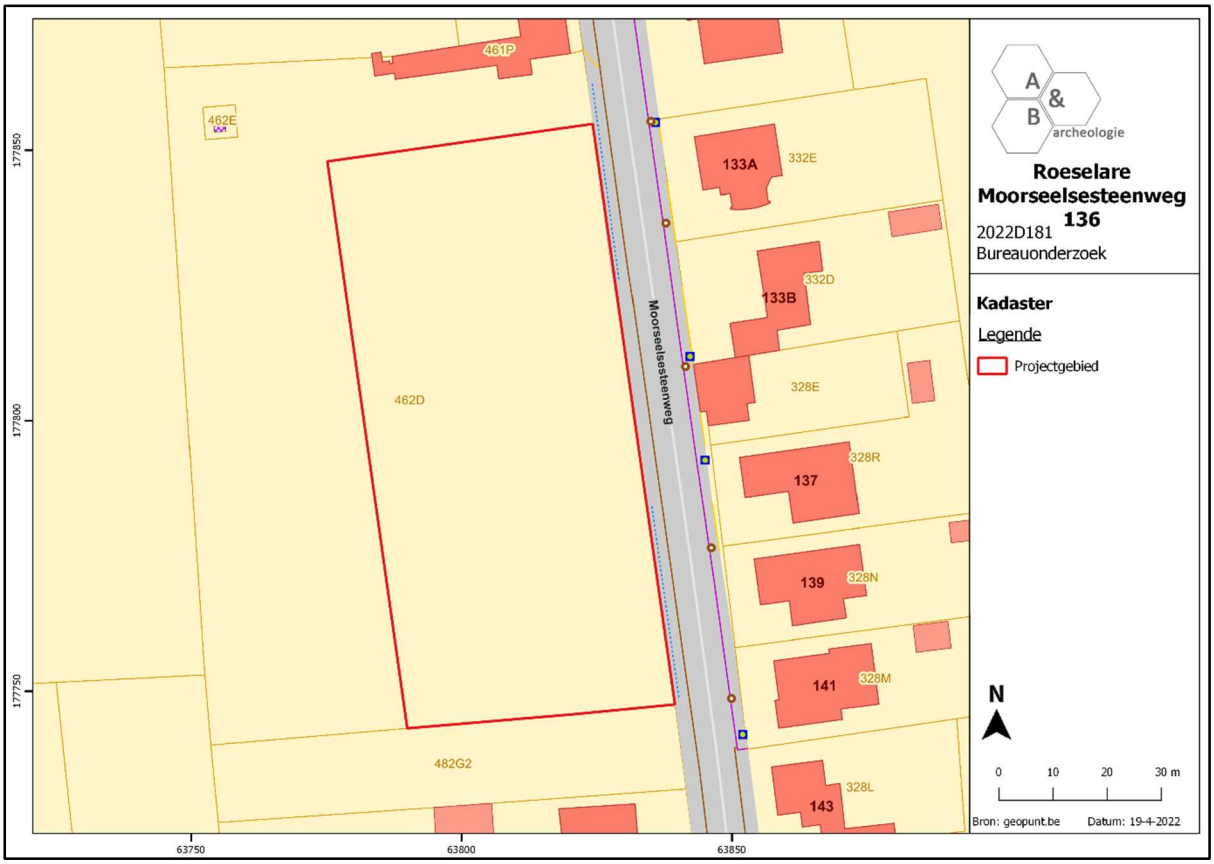

Figuur 1 Aanduiding van het plangebied op het kadasterplan (bron: geopunt.be).

3. Vraagstelling

Het doel van het verder vooronderzoek is het achterhalen of er op het terrein één of meerdere archeologische sites aanwezig zijn en te bepalen welke maatregelen dienen te worden genomen voorafgaand aan de verdere ontwikkeling van het projectgebied. Daarnaast kan ook de verstoringsgraad in kaart gebracht worden. Hieronder worden enkele specifieke, niet limitatieve, onderzoeksvragen weergegeven.

- Zijn er archeologische sporen aanwezig? Welke spoorcategorieën komen voor?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren en behoren ze tot één of meerdere periodes?
- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten of aanwijzingen voor andere functionele eigenschappen?
- Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
- Kan een archeologische site uitgesloten worden?
- Wat is de graad van verstoring binnen het plangebied?
- Is een vervolgonderzoek noodzakelijk, en zo ja, wat is de afbakening en aan welke modaliteiten (strategie, onderzoeksvragen) moet dit voldoen?

4. Plan van aanpak (onderzoeksstrategie, -methode en –technieken)

Uit het verslag van resultaten kwam naar voor dat verder vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven de meest aangewezen methode is om het plangebied te onderzoeken. De afbakening van het onderzoeksgebied is te vinden op de boven- en onderstaande figuren. De voorziene onderzoeksmethode moet niet uitgevoerd worden indien de geplande werken alsnog niet zullen plaatsvinden.

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage van de hieronder beschreven methode dient te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling gefundeerd kan beantwoord worden.

Teneinde na te gaan of er archeologisch relevante grondsporen aanwezig zijn binnen het onderzoeksgebied, dient gebruik gemaakt van de inplanting van parallelle, ononderbroken proefsleuven, met een tussenafstand van 12 à 15m van middelpunt tot middelpunt. Voor de uitgraving wordt gebruik gemaakt van een niet-getande graafbak. De sleuven zijn 1,80 tot 2m breed en zijn noord-zuid georiënteerd, mee met de lengterichting van het terrein. **In de noordoostelijke hoek houden de proefsleuven minstens 15m afstand van de noordelijke perceelsgrens, ook worden de sleuven aangelegd van noord naar zuid; op die manier wordt er voldoende veiligheidsmarge ingebouwd ten opzichte van het magnetisch veld van de hoogspanningsleiding.** Daarnaast worden extra volg-, dwarssleuven of kijkvensters aangelegd om beter inzicht te krijgen in de aard van de aangetroffen archeologische sporen en om de aan- of afwezigheid van archeologische sporen te controleren. Deze worden vrij gekozen door de uitvoerende erkende archeoloog tijdens het veldonderzoek.

Er wordt 10% (536m²) van de onderzoekbare oppervlakte opengelegd door middel van sleuven en 2,5% (134m²), door middel van volg-, dwarssleuven of kijkvensters, zodat in totaal zo 12,5% (670m²) onderzocht wordt. De grond wordt gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Het dichten gebeurt op zo'n manier dat de originele bodemopbouw opnieuw bekomen wordt en dat de draagkracht van de bodem minstens gelijk is aan de draagkracht voorafgaand de start van het veldwerk. Indien nodig worden kwetsbare sporen (bv. graven) afgedekt met waterdoorlatende doek.

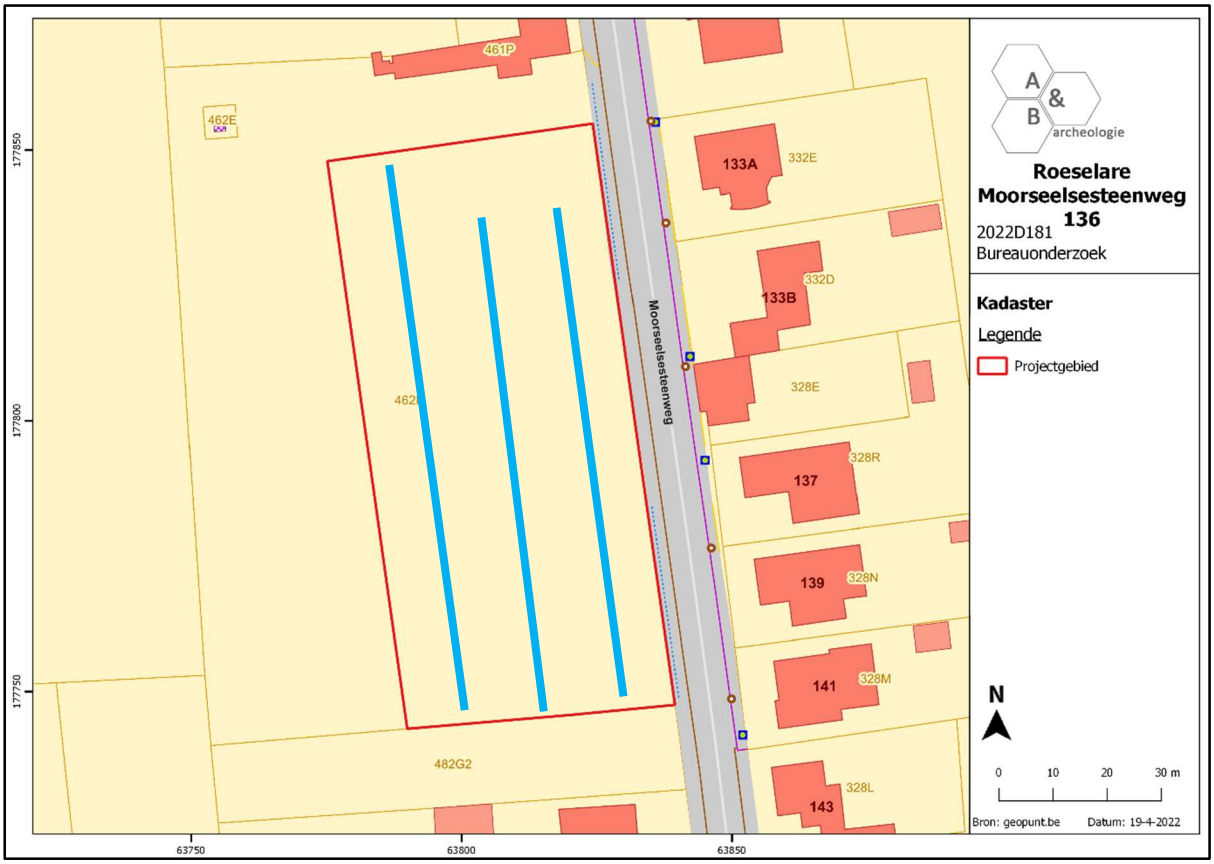

Figuur 2 Indicatief sleuvenplan, geprojecteerd op de kadasterkaart (bron: geopunt.be).

5. Gewenste competenties

Het team voor het proefsleuvenonderzoek moet bestaan uit minstens 2 archeologen met minstens 40 werkdagen veldervaring met proefsleuvenonderzoek. Minstens 1 van deze archeologen dient ervaring te hebben met onderzoek van meerperiodesites. Minstens 1 van deze archeologen dient minstens 200 werkdagen ervaring te hebben met onderzoek op zandleemgronden.

6. Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er zijn geen voorziene afwijkingen.